

הרשות למחקר ולהערכה והמרכז לקידום ההוראה

קשרים עם מוסדות בחו"ל לקידום ההוראה והמחקר

יושבות ראש המושב: ד"ר ג'נינה קהן-הורביץ וגב' ג'קי לויאטיאס, מכללת אורנים

רציונל:

במושב יוצגו ארבע הרצאות המשקפות קשרים מגוונים שנוצרו עם אנשי סגל ונשות סגל ממוסדות להשכלה גבוהה, ממשרדי חינוך ומבתי ספר בעולם. עיקר הקשרים בין מכללת אורנים למדינות באירופה ובארה"ב הם במסגרת "ארסמוס" ו"פטוויס". על פי רוב, הקשרים האלה הם מקפצה לעשייה בהוראה ובמחקר, וברצון להמשיך את הקשר. גם הקשר עם מוסדות בסין מצביע על תובנות ואתגרים שרצוי שנדון בהם.

הרצאה ראשונה

שיתוף פעולה אקדמי עם אוניברסיטת פץ' בהונגריה

ד"ר סלעית רון, ד"ר ג'נינה קהן-הורביץ

מכללת אורנים

למחלקת האנגלית במכללת אורנים יש שיתוף פעולה עם המחלקה לאנגלית בעיר פץ' שבהונגריה. בשנת הלימודים תשפ"ג הגיעו לאורנים שתי מרצות מאוניברסיטת פץ' לביקור של שבוע. במסגרת הביקור התארחו בקורס שאני מלמדת בשנתון א פרופ' רקה לוגאסי. רקה עוסקת בספרות ילדים, והיא הנחתה מפגש מרתק העוסק במשמעות שיש לספרות ילדים בעיצוב תפיסות עולם ובהתמודדות עם מצבי חיים בחיים הבוגרים. במהלך הביקור שלה באורנים רקמנו יחד תוכנית לביקור גומלין שזכיתי לקיים כמה שבועות לאחר מכן באוניברסיטת פץ'.

מכיוון שיש לנו עיסוק משותף בהכשרת מורים לעתיד, בעיצוב זהות ובגיבוש תפיסות חינוכית, ומכיוון שיש לי התמחות בנושאי נורו-פדגוגיה וחדשנות טכנולוגית, רקה ביקשה ממני ללמד נושאים אלו את הסטודנטים שלה. ואכן בביקור של כמה ימים באוניברסיטת פץ' לימדתי נורו-פדגוגיה וחדשנות כמה קבוצות בקורסים של סטודנטים להוראת אנגלית. האינטראקציה עם הסטודנטים ועם הסגל הייתה מרתקת. למדתי רבות על הדמיון ועל השוני בין המוסדות שלנו, והשיח החינוכי היה מפרה מאוד הדדית. הנושא שלימדתי שולב לאחר מכן בקורסים נוספים. לשמחתי, הוזמנתי לביקור באחד מבתי הספר בפץ' ולמדתי רבות על ההשפעה של השלטון המרכזי על החופש האקדמי של המורים במדינה זו.

עם שובי, הכנתי כמה פרזנטציות לסגל ולסטודנטים שלי בכל הקורסים שאני מלמדת. השיח בעקבות הפרזנטציות היה מרתק וחשוב. רקה ואני התחלנו לחשוב על כיוונים לשיתוף פעולה עתידי. אני מקווה שנזכה להגשימם.

מילות מפתח: שיתוף פעולה אקדמי; תפיסות חינוכית; נוירופדגוגיה

הרצאה שנייה

שייכות, גיוון, משמעות – יצירתיות בהוראה כגשר לקשר במפגשים אקדמיים בין לאומיים

ד"ר רונית כרמלי

מכללת אורנים

קבוצת אנשים ונשים מחמישה מוסדות אקדמיים ממדינות שונות התכנסו פעמיים כדי לעסוק במשך כמה ימים באתגרי החינוך וההוראה במסגרות רבות-תרבותיות ורב-לשוניות. כלומר קבוצה הטרוגנית בכל מובן – פרט למקצוע ולאינטרסים המשותפים – נדרשה לחשיבה על האתגרים שהיא מייצגת ומבטאת בעצמה. עד מהרה התברר שהאתגרים מלווים ביתרונות ובחוזקות.

הגיוון האנושי והרצון להתמודד איתו ואף להרוויח ממנו במהלך שני הכנסים (בכרתים ובאוסלו), תרם לרעיונות יצירתיים ולתחושת משמעות עמוקה ביחס למקצוע שלנו, כמכשירי המורים של העתיד. השאלות המרכזיות שעמדו בפני המשתתפים עסקו ביכולת לגשר על פערים של שפה ושל תרבות במציאות שבה מדינות רבות מתמודדות עם הטרוגניות בבתי הספר, בעיקר על רקע מהגרים ופליטים שמגיעים לאירופה. נדמה שכאן אנחנו, נציגות מכללת אורנים, יכולנו לתרום רבות מהניסיון המצטבר שלנו, כמלמדות במדינה שבה ההגירה והגיוון הם מצב קבוע פחות או יותר. כמו כן, הופתעתי לראות שהידע שלנו בתחום המיומנויות ושיטות ההוראה היצירתיות נחשב חדשני ומקורי. החיפוש אחר דרכי הוראה שיתאימו למציאות שבה חלק מהתלמידים אינם שולטים בשפה המקומית או שאינם בקיאים במנהגי החברה, הפך את הרעיונות הדידקטיים שלנו לרלוונטיים ונחוצים.

בשני הכנסים, מיומם הראשון, נוצרו קשרים חמים של חברות ושל רצון לשיתוף פעולה. הדבר נכון לקשרים עם נציגי המוסדות מהמדינות השונות ולקשרים בינינו כחברות סגל במכללת אורנים. תובנה חשובה היא שתחומי עניין משותפים תורמים לקשר ויוצרים קרבה. תוצאה חשובה היא העמקת ההיכרות שלנו כחברות במוסד אקדמי שיש לו מאפיינים ייחודיים וראויים להערכה בקרב נציגי מדינות שבהן לכאורה החינוך נחשב מתקדם יותר. במילים אחרות, ההשתתפות בשני הכנסים תרמה לגאוות היחידה ולתחושת השייכות. בדיוק המסר שהיינו מבקשות להעביר לסטודנטים שלנו, בבואם לפגוש את תלמידיהם העתידיים.

מילות מפתח: רבות-תרבותיות; גיוון; הוראה יצירתית; קשר; משמעות

הרצאה שלישית

"דברים שראיתי משם" – על ההוראה ועל המחקר באשר לשילוב טכנולוגיות וחינוך בגישת STEM: חוויית המפגש עם המעשה החינוכי באוניברסיטאות באירופה

ד"ר רותי סגל

מכללת אורנים

במסגרת ההרצאה אציג תהליך למידה מהותי שהפקתי במהלך ביקור בשתי אוניברסיטאות – האחת באירופה והשנייה בארצות הברית.

הביקור הראשון שלי התקיים בחודש מאי 2023 במסגרת חילופי סגל אקדמי בין מכללת אורנים ואוניברסיטת גירונה בספרד במסגרת תוכנית ארסמוס מוביליטי של המרכז הבינלאומי באורנים. נושא הביקור היה חינוך בגישת Science Technology Engineering and Mathematics – STEM, הכולל חינוך המשלב בין תחומי הדעת מדע, טכנולוגיה, הנדסה ומתמטיקה כדי להתמודד עם פתרון בעיות מציאותיות בעולם הסובב אותנו, יוזמה שאני שותפה לצוות המוביל אותה במכללת אורנים.

הביקור השני התקיים במהלך חודש ספטמבר 2023 באוניברסיטת ברידג'ווטר בארצות הברית, בעקבות שיתופי פעולה שקרמו עור וגידים ביוזמת המרכז הבינלאומי. מוקד הביקור היה שילוב טכנולוגיות בהוראת מתמטיקה, נושא השזור מהותית בלימודי החוג לחינוך מתמטי ולימודי התואר השני בהוראת מתמטיקה ומדעים, וכן במסגרת יוזמה שאני מובילה בקבוצת מחקר בין-מכללתית במכללת אורנים.

הביקור בשתי אוניברסיטאות שונות, המפגש עם חברי סגל ממדינות אחרות וההתנסות הלכה למעשה בהוראה זימנה התבוננות על מעשה החינוך שלנו באורנים בעדשה נוספת ואחרת, ואפשרה ללמוד מכך.

בביקור בגירונה, למשל, פגשתי חברי סגל העוסקים בהוראת פיזיקה ומתמטיקה. הם אירחו אותי במהלך השבוע. ביקרתי במתחם ה-STEM, והשתתפתי בכנס בין-לאומי לעידוד בנות ברחבי אירופה ללימודת STEM. הרציתי על פתרון בעיה מציאותית בשילוב טכנולוגיה. למדתי על שתי פרספקטיבות לגישה זו המזמנות לסטודנטים הזדמנויות אחרות ללימוד של מהו בעצם חינוך בגישת STEM.

לביקור בברידג'ווטר, קדמו שלושה מפגשי זום לצורך היכרות עם הנהלת האוניברסיטה ועם חברי סגל, ומתוך כך עלתה היוזמה לשיתוף פעולה ראשוני בין שני המוסדות עם סטודנטים ממכללת אורנים ומברידג'ווטר להוראת קורס העוסק בשילוב טכנולוגיה בהוראת גאומטרייה. ההיכרות המוקדמת יצרה אקלים ותשתית מקרבים לקראת הביקור באוניברסיטת ברידג'ווטר. נחשפתי למגוון חברי סגל נוספים, בהם ראשי חוגים ודיקנים. במסגרת ביקורי הצגתי את הרצאת הפתיחה לקורס המשותף.

החווייה בשני הביקורים הייתה מעצימה, מלמדת, והיא יצרה עבורי תשתית ראשונית לשיתופי פעולה ותקווה להרחבה בהמשך עם חברי סגל מאורנים.

מילות מפתח: שיתופי פעולה בין-לאומיים; חינוך בגישת STEM; שילוב טכנולוגיות בהוראה ולמידה

הרצאה רביעית

פערי תרבות והבדלי גישות בהוראת המדעים ובחינוך מיוחד בגיל הרך בין ישראל לסין

ד"ר עדי נאמן, ד"ר עירית חוף נהור

מכללת אורנים

במסגרת שיתוף פעולה בין בית הספר הבינלאומי במכללת אורנים למשרד החינוך בסין, הוזמנו שתי חברות סגל ממכללת אורנים בחודש ספטמבר 2023. מהות שיתוף הפעולה הייתה העברת ידע במסגרות של סדרת הרצאות בכנסים ובמכללות לחינוך בגיל הרך, סדנאות בשטח ומפגשים עם מקבלי החלטות ונושאי תפקידים במשרד החינוך הסיני לקבלת משוב ותובנות לאור הניסיון בחינוך הישראלי.

נושאי ההרצאות התפרשו על תחומי הדעת של הוראת המדעים ושל החינוך המיוחד בדגש על חינוך בגישת STEAM, אסטרטגיות לפיתוח חשיבה יצירתית, יוזמות וחדשנות בחינוך הישראלי.

במהלך המפגשים הבינאישיים עלה מצד אנשי החינוך הסיניים בשטח הצורך לקבל תובנות אותנטיות והמלצות אופרטיביות לפיתוח החשיבה היצירתית והביטוי האישי של התלמידים.

הגדרת הצרכים טרם הנסיעה לסין, שנעשתה דרך אנשי הקשר שבין משרד החינוך הסיני לישראל, הייתה הבסיס להיערכות ולמיקוד של נושאי ההרצאות והסדנאות. בפועל התגלו בשטח פערים מהותיים בשני מישורים: האחד – מקורו בפערים תרבותיים בין ישראל וסין, והשני – מקורו בפער שבין הצגת המודלים העומדים בבסיס החינוך בגיל הרך בסין לבין אופן ההוראה המתקיים בשטח הלכה למעשה.

במהלך ההרצאה נתייחס לפערים שהתבטאו בשני תחומי הדעת – הוראת המדעים בהתייחס להוראה בגישת STEAM ובפיתוח חשיבה יצירתית וביקורתית בחינוך המיוחד, בהתייחס למודלים של שילוב ולאסטרטגיות בהוראת תלמידים משולבים בגן. היבטים אלו יידונו בהרחבה בהרצאה.

מילות מפתח: הוראת המדעים; STEAM; חינוך מיוחד; שילוב; סין